

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет початкової, технологічної та професійної освіти
Кафедра музики і хореографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
доцент Набока О.Г.
_____ **2021 року**

ПРОГРАМА
кваліфікаційного екзамену
методика навчання хореографії
для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 013 Початкова освіта
за вибіркоким блоком «Хореографія»
(денна форма навчання)

Слов'янськ– 2021

Програма кваліфікаційного екзамену з «Методика навчання хореографії»

Укладач: А. І. Роздимаха. Слов'янськ: ДВНЗ «ДДПУ», 2021. 36 с.

Програма кваліфікаційного екзамену методика навчання хореографії для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта за вибіркоким блоком «Хореографія» (денна форма навчання) спрямовує студентів-випускників на повторення та систематизацію раніше вивченого матеріалу з найважливіших питань, винесених на екзамен з подальшим висвітленням їх на державному екзамені.

Ухвалено на засіданні кафедри музики і хореографії (протокол № 2 10 жовтня 2021 р.).

Завідувач кафедри музики
і хореографії

А. І.Роздимаха

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету (протокол № _____
від _____ 2021р.

Схвалено науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

« _____ » _____ 2021 р.

Протокол № _____

Голова науково-методичної ради ДДПУ

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Кваліфікаційний екзамен з хореографії з методикою навчання має на меті виявлення якості хореографічно-педагогічної підготовки випускників магістрів зі спеціальності 013 Початкова освіта, ступінь засвоєння ними історико-теоретичних знань, практичних (виконавських та творчих) умінь і навичок, необхідних для успішного здійснення хореографічно-педагогічної роботи у загальноосвітній школі. Передбачається також врахування сучасних вимог та завдань, які висуваються перед художнім вихованням у нових соціокультурних умовах відродження української державності.

Комплексний кваліфікаційний екзамен з хореографії проводиться:

– перевірка теоретичних знань студентів-випускників у галузі теорії і методики класичного танцю, теорії і методики народного танцю, мистецтва балетмейстера, українського народного танцю, методики хореографічного виховання за тестами (1 питання) та письмова відповідь (2 та 3 питання).

Під час комплексного кваліфікаційного екзамену з хореографії студенти мають продемонструвати:

- знання вікових психолого-педагогічних особливостей учнів початкових класів, їх індивідуальних відмінностей та можливостей хореографічного розвитку;
- набуття здобувачами системи танцювальних навичок, а також творчих умінь успішного їх застосування у хореографічній діяльності;
- закладання основ танцювальності, правильного виконання танцювальних рухів, емоційно та інтелектуально спрямованого засвоєння елементарної техніки танцювальних рухів і танців, набуття культури рухів;
 - знання основних педагогічних концепцій хореографічного виховання, як вітчизняних, так і зарубіжних;
 - знання сучасних методик діагностування хореографічних здібностей;

- знання методичної та хореографічно-педагогічної літератури з питань художнього виховання молодших школярів;

- знання музикознавчої та історико-теоретичної літератури з питань, що торкаються специфіки хореографічного мистецтва.

Теоретична частина екзамену – це відповідь на тестові питання, які охоплюють зміст курсу теорії і методики класичного танцю, теорії і методики народного танцю, мистецтва балетмейстера, українського народного танцю, методики хореографічного виховання. В процесі відповіді студент-випускник має показати точність, глибину знань, гнучке мислення в області методики хореографічного виховання, уміння приводити правильні приклади з історії хореографії і інших видів мистецтва.

Оцінка, яку отримують студенти на державному екзамені з хореографії, є комплексною та віддзеркалює різні боки підготовки майбутнього вчителя хореографії у загальноосвітній школі.

Критерії оцінювання знань та умінь студентів на державному екзамені з музики:

- Оцінку “Відмінно” (90-100 балів) на теоретичному етапі екзамену студент показує точність, глибину знань, гнучке мислення в області методики хореографічного виховання, уміння наводити вірні приклади з історії хореографії і інших видів мистецтва.
- Оцінку “Добре” (75-89 балів) на теоретичному етапі студент вірно відповідає на теоретичне запитання, але не глибоко розкриває проблему, не завжди орієнтується у нових технологіях хореографічно-педагогічної освіти та методиках роботи з розвитку хореографічних навичок.
- Оцінку “Задовільно” (60-74 балів) на теоретичному етапі студент невпевнено відповідає на теоретичне запитання, майже не володіє новими технологіями методики хореографічного виховання школярів,

погано орієнтується у музикознавчій термінології, але деякі види і форми роботи показує на відповідному рівні.

- Оцінка “Незадовільно” (35-59 балів) свідчить про невідповідність студента до усіх форм роботи, які він має показати на державному екзамені з хореографії: відповідь за питаннями свідчить про відсутність орієнтації у провідних проблемах хореографічного виховання та музикознавства. Студент має можливість перекласти державний екзамен у наступному році.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Мистецтво і його роль в житті суспільства

Поняття хореографії. Вивчення хореографії в класифікації мистецтв; виразально-зображувальне мистецтво, просторово-часове мистецтво, наочно-слухове мистецтво, мистецтво виконавчого характеру. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва.

2. Педагогічний і мистецтвознавчий потенціал хореографії.

Ставлення до українського музичного фольклору як невід’ємної частини духовного життя народу, визнання провідної ролі фольклору в музичному навчанні і вихованні дітей; звернення до народної музичної творчості крізь призму її життєвих зв’язків з духовним, матеріальним та практичним світом людини; розкриття естетичного змісту народної музики на основі досягнення школярами суті й особливостей музичного мистецтва.

3. Методика хореографічної діяльності.

Хореографічні заняття: види, типи, структура, зміст. Специфічні ознаки уроку хореографії: пріоритет практичної діяльності над теоретичним засвоєнням учнями матеріалу; максимальне забезпечення художньо-творчої активності учнів.

Структура уроку хореографії, її специфіка.

Типи хореографічних занять за основними параметрами. Структура форм організації хореографічної діяльності початківців.

Танцювальні вечори. Концерти. Свято танцю. Організація урочистих балів. Музично-рухові забави. Хороводи. Музично-рухові ігри. Танець – основний вид хореографічного мистецтва. Танцювальний етюд.

Дитячий репертуар у початковій школі.

4. Традиції та новаторство у хореографічному мистецтві.

Виникнення значних явищ в мистецтві на перехресті культурних традицій і сучасності. Використання традицій – основа високої культури та великих можливостей відображення сучасності в мистецтві. Новаторство в мистецтві. Єдність традиції і новаторства. Народний танець – джерело збагачення і розвитку класичного танцю, мистецтва балету.

5. Хореографічне мистецтво та його особливості:

- мистецтво балетмейстера.

Різні підходи до визначення поняття «хореографія», характерні особливості хореографічного мистецтва. Роль та місце музики в хореографічному мистецтві. Взаємозв'язок музики та танцю. Різноманітність і багатогранність музики, яка використовується в хореографічних композиціях. Види (класичний, народно-сценічний, естрадний та інші), жанри (романтичний, казковий, драматичний, комічний та інші) форми хореографії (за кількістю виконавців – сольна, дуетна, групова, масова; за композиційною побудовою – етюд, хоровод, кадрили, парна пляска, літературно-хореографічна композиція, сюїта та інші). Засоби виразності в хореографії. Природа танцювальних рухів, їх класифікація. Можливості ритмопластики, пантоміми, жестів, поз в образному вирішенні тематики хореографічних творів.

- закони драматургії та особливості їх використання в хореографії: поняття драматургії в літературному та хореографічному жанрах. Закони

драматургії (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка) та їх характеристика стосовно використання в хореографії. Графічна побудова хореографічних творів. Архітектоніка. Програма, лібрето хореографічного твору. Аналіз балетних лібрето стосовно законів драматургії. Аналіз хореографічних зразків у відеозапису (П. Вірський, І. Моїсєєв, Н. Надєждіна та інших) у відповідності до законів драматургії.

- композиція і постановка танцю:

Поняття «композиція» та «композиція танцю». Характеристика структурних компонентів композиції танцю: хореографічний текст та малюнок танцю. Закономірності сценічного простору та просторова організація танцю. Види танцювальних малюнків: прості та складні; колові, лінійні та орнаментальні; симетричні та асиметричні; абстрактні та змістові (дійові). Залежність малюнку від задуму танцю, його ідеї, лексичного та музичного матеріалу. Хореографічна лексика, як найважливіший компонент композиції танцю. Засоби розвитку танцювальних рухів.

Етапи роботи балетмейстера над постановкою хореографічного твору (виникнення задуму, визначення теми та ідеї танцю, розробка композиційного плану, добір музичного матеріалу, створення танцю, робота з виконавцями (ознайомчий та репетиційний період)). Методи постановочної діяльності (постановка танцю за записом, метод реставрації, метод вибору музичних творів, метод співтворчості з композитором). Прийоми розвитку хореографічних постановок (зміна музичного та танцювального темпу, зміна малюнків танцю, зміна кольорової гами, зміна амплітуди рухів, включення трюкових елементів та інше).

- робота балетмейстера над створенням хореографічного образу:

Поняття «хореографічного образу» та «образності хореографічної лексики». Художній образ у хореографії як синтетичне явище. Його складові:

соціальна, національна, вікова, професійна належність образу, його характер, світосприйняття та ін. Джерела виникнення задуму для створення хореографічного образу. Взаємозв'язок хореографічного та музичного образу. Залежність вирішення образу від сюжету та ідеї танцювального номера.

Танцювальна лексика та композиційна побудова як основа розкриття хореографічного образу. Стильова єдність у вирішенні образу в хореографічному творі. Філософія та глибина образу в сучасній хореографії. Приклади яскравих хореографічних образів створених видатними балетмейстерами минулого та сучасності.

6. Планування навчально-виховного процесу у дитячих хореографічних колективах:

- методика роботи над постановкою дитячих танців:

Розвиток творчих здібностей дітей. Поняття «дитяча танцювальна творчість», дослідження з проблеми (С. Акішев, О. Горшкова, О. Мартиненко, А. Шевчук та інші). Спільне і відмінне в творчості дорослих і дітей (Л. Виготський, Л. Романець та інші). Особливості прояву танцювальної творчості дітей у різних вікових періодах. Індивідуальна інтерпретація, варіювання, вільна пластика, імпровізація (індивідуальна та контактна) як етапи творчих проявів дітей під час хореографічних занять. Види вправ, ігор, етюдних форм для розвитку творчих здібностей дітей. Методика роботи над розвитком творчості дітей. Створення сприятливих умов для творчих проявів дітей. Прийоми заохочення дітей до творчості.

Методи роботи над створенням хореографічних постановок (на основі творчого задуму балетмейстера, музичних творів, постановки за записом, обробки фольклорного танцю тощо). Послідовність роботи над створенням хореографічного твору (виникнення ідеї, збір матеріалу, створення програми твору за законами драматургії, розробка сценарно-

композиційного плану, робота над музикою, костюмами, сценічним оформленням, ознайомлення виконавців із творчим задумом постановки, характеристика головних дійових осіб, добір хореографічного тексту, вивчення виконавцями лексичного матеріалу та композиційних побудов; технічне відпрацювання постановки, робота над створенням образу).

- система запису танцю:

Історичні та сучасні підходи до системи фіксації хореографічних постановок. Графічне зображення малюнків танцю, умовні позначки. Система запису хореографічного тексту та окремих танцювальних рухів.

- специфіка навчально-виховної роботи у дитячих хореографічних колективах різної спрямованості:

Народний танок та його характерні особливості. Видатні аматорські та професійні ансамблі народного танцю. Мета, завдання та зміст роботи ансамблю народного танцю.

Естрадний танок та його характерні особливості. Мета, завдання та зміст роботи ДХК естрадного танцю. Особливості організації навчально-виховного процесу та добору репертуару.

Навчально-виховне значення бальної хореографії. Мета, завдання та зміст роботи ансамблю сучасного бального танцю. Сучасні підходи до організації навчально-виховного процесу в ансамблях сучасного бального танцю. Індивідуально-диференційований підхід до дітей, особливості формування пар.

Навчально-виховне значення шкіл мистецтв. Мета, завдання та зміст роботи хореографічних відділень у школах мистецтв. Аналіз навчальних програм з хореографії, призначених для шкіл мистецтв. Особливості організації навчально-виховного процесу. Передовий досвід шкіл мистецтв України.

- заняття як основна форма роботи у дитячих хореографічних колективах:

Хореографічні заняття – основна освітньо-виховна і організаційна форма хореографічної роботи. Навчально-виховне значення хореографічних занять.

Основні компоненти хореографічного заняття: завдання, зміст, засоби, методи і прийоми, структура. Класифікація хореографічних занять: види (ритміка, партерна гімнастика, заняття з класичного, народно-сценічного й сучасного танців та інші), типи (сюжетне, тренінгове, творче, комплексне, ознайомче, контрольне та інші). Принципи та варіанти побудови занять у залежності від їх тематики, виду, типу, завдань, вікових особливостей та хореографічної підготовки учнів. Схема аналізу занять.

Зміст та методика проведення хореографічних занять з різними віковими категоріями дітей. Пріоритетність вибору видів та визначення типів занять відповідно до вікових особливостей дітей. Змістова характеристика хореографічних занять стосовно вікових особливостей. Організаторські та методичні вимоги до хореографічних занять. Методика організації та проведення занять у ДХК з урахуванням вікових особливостей та рівня танцювальної підготовки дітей.

- тренувальні вправи:

Значення та види тренувальних вправ, їх характеристика (побутові форми рухів, танцювальні кроки, вправи класичного танцю, вправи народно-сценічного танцю, вправи та рухи бальної хореографії, партерні вправи, вправи на розвиток музично-ритмічної координації, вправи на розвиток уміння орієнтуватись у просторі, вправи на розвиток творчої уяви та інші. Принципи добору тренувальних вправ.

Особливості добору вправ і рухів до вступної частини хореографічного заняття, їх види та характеристика. Відповідність танцювальних вправ та рухів виду хореографічного заняття, його завданням

та змісту, віковим особливостям та хореографічній підготовці дітей. Методика ознайомлення дітей з тренувальними вправами до вступної частини заняття.

Особливості добору вправ і рухів до основної частини хореографічного заняття у відповідності до його виду, вікових особливостей та хореографічної підготовки дітей. Методика вивчення вправ та рухів основної частини хореографічного заняття.

Постановка тулуба та формування постави як одна з найважливіших завдань хореографічної роботи. Особливості постави людини, анатомо-фізіологічні недоліки постави (сколіоз, лордоз, кіфоз, Х-подібні та О-подібні ноги), методика їх визначення. Добір вправ та рухів для постановки тулуба, формування правильної постави, корекції та профілактики незначних відхилень під час проведення хореографічних занять. Характеристика вправ та методика їх застосування з дітьми різних вікових категорій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. К.: 2018. С. 54–102.
2. Вірський П. П. У вихорі танцю. Репетиційний збірник. К. : 2017. 374 с.
3. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії: навч. посіб. Львів: “Сколом”, 2018. 84 с.
4. Голдрич О. Хореографія: Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів: Край, 2018. 136 с.
5. Железнов С. Ритмика. Веселые уроки. М.: 2016. 348 с.
6. Кирилюк В. М. Педагогічні основи формування ДХК : [навч.-метод. посіб.] Ніжин: Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2016. 252 с.
7. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Частина 1. Хореографічна робота з дітьми : [навч.-метод. посіб.] Х.: ХДАК, 2017. 106 с.

8. Климов А. Основы народного танца. М., 2017. 361 с.
9. Кривохижа А. М. Гармонія танцю: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Вінніченко, 2017. 324 с.
10. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : Підручник. 2-е вид. К. : Альтерпрес, 2018. 80 с.
11. Лифиц И. Ритмика. Учебное пособие. М. : 2016. 231 с.
12. Мей В. Первые шаги. Примеры уроков. М. : 2017. 148 с.
13. Пляски, танцы, хороводы. Играем и танцуем [Сост. С. Бекина, Є. Соболева, Ю.Кошельков]. М., 2016. 79 с.

Додаткова

1. Фопель К. З голови до п'ят. Рухливі ігри. К. : 2013. С. 39-42.
2. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : Навчально-методичний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв України. К.: ДАКККіМ, 2016. 302 с.
3. Янковская О. Н. Учить ребенка танцам необходимо. *Начальная школа*. 2018. № 2. С. 34-37.
4. Янаева Н. Н. Хореография. Учебник для начальной хореографической школы. М. : Релиз. 2014. 340 с.